

## ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ: ЕКСПОРТ ТА ІМПОРТ ЯК ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ

### FOREIGN ECONOMIC ACTIVITY: EXPORTS AND IMPORTS AS FACTORS OF INFLUENCE FOR UKRAINE'S ECONOMIC

Імпорт та експорт є найважливішими та невід'ємними показниками зовнішньоекономічної діяльності держави. Саме вони визначають рівень співпраці держави з окремими країнами та світовим ринком загалом. Крім того, динаміка зміни експортно-імпорتنних операцій відображає стан економіки країни. У статті наведений аналіз експортно-імпорتنних операцій в Україні у динаміці з 2014 до 2018 року. Також у статті досліджено специфіку зовнішньоекономічної діяльності в країні на сучасному етапі, динаміку зовнішню торгівлю товарами та послугами. Проведена оцінка впливу зовнішніх та внутрішніх факторів на зовнішньоекономічну діяльність країни. Визначені причини зміни обсягу експорту та імпорту в Україні. Узагальнено та згруповано проблеми розвитку й визначено напрями вдосконалення зовнішньоекономічної діяльності підприємств України. Вказані й основні нормативно-правові акти для кращого розуміння законодавчої бази в цій сфері.

**Ключові слова:** експорт, імпорт, зовнішньоекономічна діяльність, міжнародна діяльність України, економіка держави.

*Імпорт та експорт являються самими важливими і неоп'ємлемими показателями внешнеэкономической деятельности госу-*

*дарства. Именно они определяют уровень сотрудничества государства с отдельными странами и мировым рынком в целом. Кроме того, динамика изменения экспортно-импортных операций отображает состояние экономики страны. В статье представлен анализ экспортно-импортных операций в Украине в динамике с 2014 до 2018 года. Также представлено исследование специфики внешнеэкономической деятельности в стране на современном этапе, динамика, внешняя торговля товарами и услугами. Проведена оценка влияния внешних и внутренних факторов на внешнеэкономическую деятельность страны. Определены причины изменения объема экспорта импорта в Украине. Кроме вышелечисленных моментов, мы также проанализировали, какие существуют основные негативные факторы влияния на ЗЭД и возможные варианты их устранения в Украине в отдельных областях промышленности. Указаны и основные нормативно-правовые акты для лучшего понимания законодательной базы в данной сфере.*

**Ключевые слова:** экспорт, импорт, внешнеэкономическая деятельность, международная деятельность Украины, экономика государства.

УДК 339.9

<https://doi.org/10.32843/infrastruct38-29>

**Манчур І.М.**

студентка

Національний університет  
«Львівська політехніка»

**Микитюк Н.О.**

к.е.н., доцент кафедри обліку та аналізу  
Національний університет  
«Львівська політехніка»

*Import and export are one of the most important indicators of foreign economic activity of the country. They identify the level of state cooperation with individual countries and the world market in general. In addition, changes in export and import operations reflect the state of the economy. There is the analysis of export-import operations in Ukraine in dynamics from 2014 to 2018 in the article. The article also examines the specifics of foreign economic activity in the country at the present stage of dynamics, foreign trade in goods and services. The evaluation of the impact of external and internal factors on foreign economic activity of Ukraine. Identified causes changes in the volume of exports and imports in Ukraine. Development problems are summarized and grouped and directions of improvement of foreign economic activity of Ukrainian enterprises are defined. An important component for formation of the economy of any state is the field of foreign economic activity of the country. It defines the basic aspects of the formation and development of an open economy and facilitates the country's entry into the world economic space. Development of the country's export potential, attraction of foreign investments, formation of an open economy is ensured through foreign economic activity. Foreign economic activity – activity of subjects of economic activity of Ukraine and foreign subjects of economic activity. The main normative legal act that regulates the legal principles of regulation, organization, accounting and preparation of financial statements is the Law of Ukraine "On Accounting and Financial Reporting in Ukraine". The law covers all legal entities established under the law, irrespective of their organizational and ownership forms, as well as representations of foreign economic entities that keep records and submit financial statements. During foreign activities subject is governed by the following legal regimes: national, special and most favored-nation regimes. The country's foreign economic policy needs to be revised to optimize and automate the geographical and commodity structure of exports and imports, to eliminate or reduce the effect of import substitution, to support national producers and to increase export potential.*

**Key words:** export, imports, foreign economic activity, international activities of Ukraine, country economics.

**Постановка проблеми.** Велику роль у міжнародній діяльності будь-якої держави відіграють імпорт та експорт, як основні складові успішної зовнішньоекономічної діяльності. Беручи до уваги, слід виокремлювати внутрішні, які зароджуються у межах країни та впливають на міжнародну економіку та зовнішні по відношенню до країни фактори, які впливають на неї.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Проблеми розвитку ЗЕД підприємств України розглянуто в роботах О. Амоші, Ф. Бутинця, В. Бойка, П. Гайдучького, В. Гейця, С. Дем'яненка, А. Кандиби, В. Топіхи, А. Кредісова, С. Кваши, А. Мокія, П. Саблука, М. Парсяка, С. Соколенка, А. Коверги та ін. [1].

**Постановка завдання.** Мета даної статті є аналіз впливу, як імпорту так і експорту, а також факторів, що безпосередньо впливають на зовнішньоекономічну діяльність України, шляхом дослідження експортно-імпорتنних операцій.

**Вклад основного матеріалу дослідження.** Важливою складовою формування економіки будь-якої держави є галузь зовнішньоекономічної діяльності країни. Саме вона визначає основні аспекти формування та розвитку відкритої економіки і сприяє входженню країни у світовий економічний простір.

В статті розглядається зовнішньоекономічна діяльність держави, як один з найважливіших факторів підвищення ефективності розвитку

Таблиця 1

**Негативні чинники впливу на зовнішньоекономічну діяльність**

| Група чинників                | Чинники   |
|-------------------------------|---|
| 1. Політичні                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• недовіри до держави як гаранта виконання угод і високий рівень корупції;</li> <li>• нестабільна політична ситуація в Україні.</li> </ul>   |
| 2. Трудові                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• низька продуктивність праці;</li> <li>• несприятлива демографічна ситуація в країні;</li> <li>• недостатня кількість кваліфікованого персоналу</li> </ul>  |
| 3. Фінансові                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• низька рентабельність виробництва;</li> <li>• високий рівень інфляції;</li> </ul>  |
| 4. Виробничі                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• значне технологічне відставання від розвинутих країн світу;</li> <li>• невисокий рівень якості товарів;</li> <li>• висока матеріаломісткість продукції</li> </ul>  |
| 5. Організаційно-управлінські | <ul style="list-style-type: none"> <li>• недосконала та нестабільна законодавча бази;</li> <li>• довга процедура збирання документів і реєстрації суб'єктів ЗЕД;</li> <li>• низька якість інфраструктурного забезпечення ЗЕД;</li> <li>• неефективна система менеджменту ЗЕД</li> </ul> |

економіки регіону, країни в цілому. Процеси зовнішньоекономічної діяльності формують структуру, динаміку та стабільний розвиток економіки. Наявність зовнішньоекономічних відносин та їхня ефективність передбачають інтеграцію країни і світовий глобальний економічний процес.

Розвиток експортного потенціалу країни, залучення іноземних інвестицій, формування економіки відкритого типу забезпечується за допомогою зовнішньоекономічної діяльності.

Зовнішньоекономічна діяльність – діяльність суб'єктів господарської діяльності України та іноземних суб'єктів господарської діяльності, а також діяльність державних замовників з оборонного замовлення у випадках, визначених законами України, побудована на взаємовідносинах між ними, що має місце як на території України, так і за її межами [1, с. 36].

На зовнішньоекономічну діяльність країни впливають різні, як позитивні та негативні чинники.

В таблиці 1 наведено саме негативні чинники, які здійснюють вплив на ЗЕД країни в цілому.

Негативні чинники, які впливають на зовнішньоекономічну діяльність існують в будь якій країні. Однак, основною метою держави є правильне вирішення тих проблем, що перешкоджають розвитку ЗЕД.

Імпорт та експорт є основними складовими формування успішної зовнішньоекономічної діяльності країни.

Україна здійснює експорт до багатьох країн світу. В таблиці 2 наведено розподіл по регіонам та роках експорту та імпорту України [3].

Отже, досліджуючи зовнішню торгівлю України з різними країнами світу, можемо зазначити, що наразі відбувається процес досить чіткої трансформації зовнішньої торгівлі та зовнішньоекономічної діяльності в цілому. Етап її більш сучасного розвитку розпочався фактично ще в другій половині 2013 р., а саме напередодні укладання «Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом». Обсяг експорту до країн Європейського Союзу коливається в 2014 р. і аналогічну ситуацію розглядаємо і в сфері імпорту до країн ЄС. Ці події суттєво розширили експортні та імпортні можливості України, одночасно створивши й певні перешкоди.

По-третє, особливістю останніх років стало зменшення території України, яка враховується при розрахунку обсягів зовнішньої торгівлі, у результаті окупації Криму та частини Донецької і Луганської областей. Усе це робить зміни умов експорту та імпорту надзвичайно динамічними та потребує оперативного оцінювання ситуації для своєчасної реакції на нові реалії.

Основним нормативно-правовим актом, що регулює правові засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Закон охоплює всіх юридичних осіб, створених відповідно до законодавства, незалежно від їх організаційно-правових форм і форм власності, також на представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності, які ведуть облік та подають фінансову звітність [1, с. 54].

Таблиця 2

**Зовнішньоторговельний баланс товарів України у 2014–2018**

| Регіон            | Експорт |         |         |         |         | Імпорт  |         |         |         |         |
|-------------------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|
|                   | 2014 р. | 2015 р. | 2016 р. | 2017 р. | 2018 р. | 2014 р. | 2015 р. | 2016 р. | 2017 р. | 2018 р. |
| Країни СНД        | 17003   | 7806    | 6031    | 6916    | 14000   | 172767  | 10486   | 8564    | 11478   | 23100   |
| Інші країни світу | 14882   | 30321   | 30332   | 36348   | 43900   | 37152   | 27031   | 30685   | 38129   | 35300   |
| в тому числі ЄС   | 39019   | 13015   | 13498   | 17533   | 42100   | 21069   | 15330   | 17138   | 20799   | 41600   |

Згідно з Господарським кодексом України та Законом України «Про зовнішньоекономічну діяльність» суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності є фізичні та юридичні особи, якими є [2]:

– юридичні особи, які проживають на території України і обов'язково є зареєстровані особами на території України (підприємства, організації та об'єднання всіх видів, включаючи акціонерні та інші види господарських товариств, асоціації, спілки, концерни, консорціуми, торговельні дома, посередницькі та консультаційні фірми, кооперативи, кредитно-фінансові установи, міжнародні об'єднання, організації та інші), в тому числі юридичні особи, капітал та/або майно яких є повністю у власності іноземних суб'єктів господарської діяльності;

– фізичні особи це в першу чергу громадяни України або іноземні громадяни і особи без громадянства, що мають цивільну дієздатність і правоздатність та постійно проживають на території України;

– структурні одиниці іноземних суб'єктів господарської діяльності, які не є юридичними особами згідно з законами України, але мають постійне місцезнаходження на території України;

– будь які об'єднання фізичних осіб (які не є юридичними особами згідно з законами України), яким цивільно-правовими законами України не заборонено здійснювати господарську діяльність а також фізичні і юридичні особи;

– спільні підприємства за участю суб'єктів господарської діяльності України та іноземних суб'єктів господарської діяльності, які мають постійне місцезнаходження на території України.

Зовнішньоекономічний договір (контракт) – домовленість двох або більше суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та їх іноземних контрагентів, спрямована на встановлення, зміну або припинення їх взаємних прав та обов'язків у зовнішньоекономічній діяльності.

Зовнішньоекономічний договір (контракт) укладається суб'єктом зовнішньоекономічної діяльності або його представником у простій письмовій

або в електронній формі та регулюється міжнародним правом.

Контрагенти це особи, які організують облік та складають фінансову звітність відповідно до законодавства держави. Резиденти, залежно від їх організаційно-правової форми господарювання, видів діяльності та розмірів суб'єктів господарювання можуть вести облік за регіональними, національними, міжнародними або стандартами обліку та фінансової звітності.

Під час здійснення господарської діяльності за межами національного ринку суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності керуються такими принципами: принцип суверенітету, принцип свободи, принцип юридичної рівності і недискримінації, принцип верховенства, принцип захисту інтересів.

Співпраця між іноземними суб'єктами діяльності на території України та суб'єктами господарської діяльності України регулюються такими правовими режимами: національним, спеціальним режимами та режимом найбільшого сприяння.

Згідно закону України „Про зовнішньоекономічну діяльність” експорт (експорт товарів) – продаж товарів українськими суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності іноземним суб'єктам господарської діяльності (у тому числі з оплатою в negroшовій формі) з вивезенням або без вивезення цих товарів через митний кордон України, включаючи реекспорт товарів. При цьому термін реекспорт (реекспорт товарів) означає продаж іноземним суб'єктам господарської діяльності та вивезення за межі України товарів, що були раніше імпортовані на територію України [5, с. 234].

Проаналізувавши стан зовнішньоекономічної діяльності за 2018 рік негативне сальдо торгівлі товарами України становило 9,8 млрд дол. Як і раніше імпорт продукції до країни, перевищує експорт.

В таблиці 3 наведено експорт товарів за 2014–2018 роки [3].

В таблиці 4 наведено відносні показники експорту товарів за 2014–2018 роки [3].

У 2014 році Україна експортувала товарів на 53,9 млрд дол., а в 2015-2016 роках ця сума змен-

Таблиця 3

Експорт товарів в Україні за 2014–2018 рр. (млрд. дол. США)

| Вид товарів                                    | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 | 2018 |
|--|------|------|------|------|------|
| Недорогоцінні метали та вироби з них           | 15,2 | 9,5  | 8,3  | 10,1 | 11,6 |
| Продукти рослинного походження                 | 8,7  | 8    | 8,1  | 9,2  | 9,9  |
| Машини, обладнання та механізми                | 5,7  | 3,9  | 3,6  | 4,3  | 4,7  |
| Жири, олії рослинного та тваринного походження | 3,8  | 3,3  | 4    | 4,6  | 4,5  |
| Мінеральні продукти                            | 6,1  | 3,1  | 2,7  | 3,9  | 4,3  |
| Харчові продукти                               | 3,1  | 2,5  | 2,4  | 2,8  | 0,3  |
| Продукція хімічної промисловості               | 3,1  | 2,1  | 1,6  | 1,9  | 1,9  |
| Деревина та вироби з неї                       | 1,3  | 1,1  | 1,1  | 1,2  | 1,5  |
| Живі тварини та продукти тваринного походження | 1    | 0,8  | 0,8  | 1,1  | 1,2  |
| Текстильні матеріали та вироби                 | 0,8  | 0,6  | 0,7  | 0,8  | 0,8  |
| Всього за рік                                  | 53,9 | 38,1 | 36,4 | 43,3 | 47,3 |

Таблиця 4

**Відносні показники експорту товарів в Україні за 2014–2018 рр.**

| Вид товарів                                    | 2014  | 2015  | 2016  | 2017  | 2018  |
|--|-------|-------|-------|-------|-------|
| Недорогоцінні метали та вироби з них           | 31,15 | 27,22 | 24,92 | 25,31 | 28,50 |
| Продукти рослинного походження                 | 17,83 | 22,92 | 24,32 | 23,06 | 24,32 |
| Машини, обладнання та механізми                | 11,68 | 11,17 | 10,81 | 10,78 | 11,55 |
| Жири, олії рослинного та тваринного походження | 7,79  | 9,46  | 12,01 | 11,53 | 11,06 |
| Мінеральні продукти                            | 12,50 | 8,88  | 8,11  | 9,77  | 10,57 |
| Харчові продукти                               | 6,35  | 7,16  | 7,21  | 7,02  | 0,74  |
| Продукція хімічної промисловості               | 6,35  | 6,02  | 4,80  | 4,76  | 4,67  |
| Деревина та вироби з неї                       | 2,66  | 3,15  | 3,30  | 3,01  | 3,69  |
| Живі тварини та продукти тваринного походження | 2,05  | 2,29  | 2,40  | 2,76  | 2,95  |
| Текстильні матеріали та вироби                 | 1,64  | 1,72  | 2,10  | 2,01  | 1,97  |
| Всього за рік                                  | 100   | 100   | 100   | 100   | 100   |

шилась – до 38,1 млрд і 36,4 млрд дол. відповідно. У 2017–2018 роках експорт країни зростає, наприклад у 2018 році становить 47,3 млрд дол.

Недорогоцінні метали та вироби з них, машини, обладнання та механізми, продукти рослинного походження, займають основну частину у структурі експорту і у минулому році складають 11,6 млрд дол.. Найменша ж частка експорту припадає на текстильні матеріали та вироби і складає в середньому протягом 2014–2018 років [3].

На рис. 1 можна побачити середнє значення експорту товарів за 2014–2018 роки.

Найбільші експортні поставки серед країн Європи Україна здійснювалися до Польщі – 6,3% від загального обсягу експорту (чорні метали, електричні машини, руди, шлак і зола), Італії – 5,7% (чорні метали, зернові культури, жири та олії тваринного або рослинного походження) та Німеччини – 4,1% (електричні машини, насіння і плоди олійних рослин, одяг та додаткові речі до одягу, текстильні). Також серед інших країн – до Російської Федерації – 9,1% (чорні метали, механічні

машини, продукти неорганічної хімії) та Туреччини – 5,8% (чорні метали, насіння і плоди олійних рослин, зернові культури) та Індії – 5,1% (жири та олії тваринного або рослинного походження, зернові культури, механічні машини).

Згідно із законом України „Про зовнішньоекономічну діяльність” імпорту (імпорту товарів) – купівля (у тому числі з оплатою в негрошовій формі) українськими суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності в іноземних суб'єктів господарської діяльності товарів із ввезенням або без ввезення цих товарів на територію України, включаючи купівлю товарів, призначених для власного споживання установами та організаціями України, розташованими за її межами [1].

У таблиці 5 наведено експорт товарів за 2014–2018 роки [2].

У таблиці 6 наведено відносні показники імпорту товарів за 2014–2018 роки [2].

Простежується зменшення імпорту товарів в Україну у 2015–2016 роках порівняно з 2014 роком, де загальна сума товарів становила 54,4 млрд дол.



Рис. 1. Експорт продукції за 2014–2018 рр.

Імпорт товарів в Україні за 2014–2018 рр. (млрд дол. США)

| Вид товарів                                  | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 | 2018 |
|--|------|------|------|------|------|
| Мінеральні продукти                          | 16,1 | 11,7 | 8,5  | 12,5 | 14,2 |
| Машини, обладнання та механізми              | 8,7  | 6,3  | 7,9  | 9,9  | 12   |
| Продукція хімічної промисловості             | 6,8  | 5    | 5,6  | 6,5  | 7    |
| Транспортні засоби                           | 2,6  | 1,7  | 4,2  | 4,6  | 4,6  |
| Недорогоцінні метали та вироби з них         | 3,3  | 2    | 2,3  | 3    | 3,6  |
| Полімери, пластмаси та вироби з них          | 3,6  | 2,6  | 2,9  | 3,2  | 3,6  |
| Харчові продукти                             | 2,6  | 1,6  | 1,7  | 1,9  | 2,3  |
| Текстильні матеріали та вироби               | 1,9  | 1,4  | 1,5  | 1,7  | 2    |
| Продукти рослинного походження               | 2    | 1,1  | 1,3  | 1,4  | 1,5  |
| Маса з деревини та ін. целюлозних матеріалів | 1    | 0,9  | 0,9  | 1    | 1,1  |
| Всього за рік                                | 54,4 | 37,5 | 39,2 | 49,6 | 57,1 |

Таблиця 6

Відносні показники імпорту товарів в Україні за 2014–2018 рр.

| Вид товарів                                  | 2014  | 2015  | 2016  | 2017  | 2018  |
|--|-------|-------|-------|-------|-------|
| Мінеральні продукти                          | 33,13 | 34,11 | 23,10 | 27,35 | 27,36 |
| Машини, обладнання та механізми              | 17,90 | 18,37 | 21,47 | 21,66 | 23,12 |
| Продукція хімічної промисловості             | 13,99 | 14,58 | 15,22 | 14,22 | 13,49 |
| Транспортні засоби                           | 5,35  | 4,96  | 11,41 | 10,07 | 8,86  |
| Недорогоцінні метали та вироби з них         | 6,79  | 5,83  | 6,25  | 6,56  | 6,94  |
| Полімери, пластмаси та вироби з них          | 7,41  | 7,58  | 7,88  | 7,00  | 6,94  |
| Харчові продукти                             | 5,35  | 4,66  | 4,62  | 4,16  | 4,43  |
| Текстильні матеріали та вироби               | 3,91  | 4,08  | 4,08  | 3,72  | 3,85  |
| Продукти рослинного походження               | 4,12  | 3,21  | 3,53  | 3,06  | 2,89  |
| Маса з деревини та ін. целюлозних матеріалів | 2,06  | 2,62  | 2,45  | 2,19  | 2,12  |
| Всього за рік                                | 100   | 100   | 100   | 100   | 100   |

Найбільша частка імпорту належить мінеральним продуктам (14,2 млрд дол. за минулий рік), машин та обладнання (12 млрд дол.). Останні місця в рейтингу імпортованих товарів посідають продукти рослинного походження, а також маса з деревини та інших целюлозних матеріалів.

На нашу думку, ця ситуація пов'язана з політичною ситуацією в країні та її соціальним станом. Проте у 2017 році спостерігається зростання імпорту в країну. У 2018 році імпорт становить 57,1 млрд дол., це на 15,2% більше, ніж у 2017 році. Та попри нестабільну політичну ситуацію в державі, основним чинником впливу на розвиток ЗЕД все ж таки вважаємо економічний тому, що стабільність економічного розвитку країни є складовою наявності усіх інших ознак. Хоча, безперечно, досягнення стабільності політичного стану, зменшення воєнних конфліктів на сході, зміцнить існуючі позиції та направить всі зусилля на досягнення конкурентного рівня на ринку. За умов ефективного вирішення таких проблем пов'язаних із ЗЕД окреслимо основні перспективні напрями розвитку експорту та імпорту в Україні, наприклад:

– зростання торговельного обороту відбуватиметься за рахунок кількості, а головне, якості товарів на підприємствах;

– інвестиції, а саме збільшення частки залучених інвестицій, що може призвести до високого рівня конкуренції. Таким чином, за допомогою цієї складової частини покращується економічний потенціал та збільшується попит на продукцію.

На рис. 2 можна побачити середнє значення імпорту товарів за 2014–2018 роки.

З рис. 2 можна зробити висновок, що найбільше Україна імпортує мінеральні води, в середньому цей показник за 5 років становить 12,6 млрд дол. США. Найменша частка ж імпорту припадає на масу з деревини та ін. целюлозних матеріалів.

Проблеми, які впливають на зовнішньоекономічну діяльність України і потребують негайного вирішення [7, с. 320]:

1. Виробництво товарів низької якості, яка не дозволяє вихід продукції на світовий ринок.

2. Складна процедура оформлення документів та реєстрації, оскільки законодавча база є недосконалою, щодо діяльності суб'єктів ЗЕД.

3. Продукція не відповідає стандартам світового ринку, що не дозволяє вітчизняним товарам вихід на зовнішній ринок.

4. Недостатній рівень розвитку транспортної та ринкової інфраструктури, а також регулювання оподаткування та митних процедур.

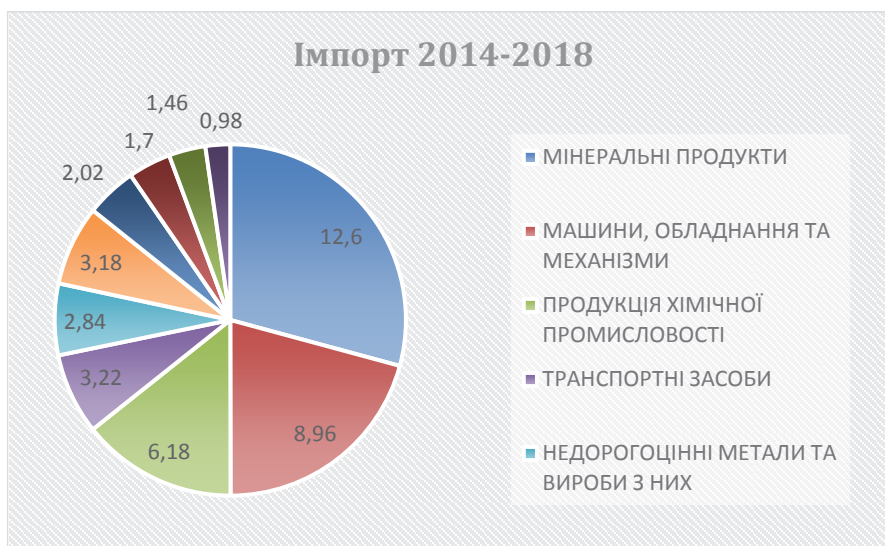


Рис. 2. Імпорт продукції за 2014–2018 рр.

Для того, щоб вирішити вищенаведені проблеми, необхідно [6, с. 195]:

1. Спрощення нормативно-правової бази, яка би покращувала діяльність підприємств, які спрямовані на зовнішні ринки.

2. Зростання вартості цін на ввезену продукцію, яка має вітчизняні аналоги.

3. Модернізація виробництва та закріплення ринку збуту для збільшення випуску вітчизняної продукції.

4. Перехід від експорту сировини товарів на виробництво продукції з повним виробничим циклом.

5. Збільшення спеціалістів у галузях менеджменту та маркетингу для успішної роботи на внутрішньому та зовнішньому ринках.

6. Підвищення рівня конкурентоспроможності вітчизняної продукції шляхом вкладання капіталу та впровадження сучасних інноваційних розробок, які б знизили матеріаломісткість товарів у пріоритетних галузях.

**Висновки з проведеного дослідження.** Отже, проблеми, що розглянуто, дають можливість систематизувати й чітко визначити напрями їх подолання для забезпечення ефективної ЗЕД підприємств.

Зовнішньоекономічна політика країни потребує перегляду щодо оптимізації та автоматизації географічної і товарної структури експорту та імпорту, усунення або ж зменшення ефекту імпортозаміщення, підтримки національних виробників та нарощування експортного потенціалу.

Для нашої держави необхідним є збільшення частки в експорті готової продукції, а в імпорті – зменшення частки палива, екологічно шкідливої, неякісної продукції й товарів широкого вжитку.

Одними з найголовніших способів збільшення потенціалу зовнішньоекономічної діяльності підприємств є:

1) розвиток науково-технічного потенціалу країни,  
2) створення сприятливих економічних умов для збільшення випуску вітчизняної продукції та надання послуг за рахунок модернізації виробництва,

3) збільшення рівня оптимізації і автоматизації виробництва,

4) збільшення та впровадження інновацій,

5) залучення висококваліфікованих фахівців.

6) розвиток науково-технічного потенціалу країни,  
7) створення спеціальних систем кредитування обігових коштів виробників,

8) збільшення рівня оптимізації і автоматизації виробництва.

Також потрібно вдосконалити систему управління ЗЕД за допомогою здійснення маркетингових досліджень, впровадження стратегічного підходу, аналізу й контролю для формування ефективного інформаційного забезпечення для прийняття рішень у сфері ЗЕД, формування оптимальної структури управління, обліку.

#### БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Бутинець Ф.Ф., Жигалей І.В. Облік зовнішньоекономічної діяльності / За ред. проф. Бутиця Ф.Ф., 3-тє видання. Житомир: „Рута”, 2006. 388 с.

2. Господарський кодекс України: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (дата звернення: 11.11.2019).

3. Закон України про зовнішньоекономічну діяльність: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12> (дата звернення: 13.11.2019).

4. Як змінювався експорт та імпорт України в 2014-2018 роках. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2019/04/10/infografika/ekonomika/yak-zmynuvav-sya-eksport-ta-import-ukrayiny-2014-2018-rokakh> (дата звернення: 11.11.2019).

5. Кадурина Л.О. Облік і аналіз зовнішньоекономічної діяльності. Навчальний посібник. Київ: Видавничий Дім „Слово”, 2006. 288 с.

6. Маталка С.М. Управління ефективністю зовнішньоекономічної діяльності підприємств: монографія. Луганськ : Ноулідж, 2011. 210 с.

7. Сисоєва Т.П. Дослідження чинників впливу на зовнішньоекономічну діяльність. Зб. наук. пр. Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. Черкаси : ЧДТУ, 2006. Вип. 16. С. 319–322.

#### REFERENCES:

1. Butynets F.F., Zyhaley I.V. (2006) Oblik i analiz Zovnishnoekonomichna diialnist pidpriemstva [Accounting and analysis Foreign economic activity of the enterprise]. Zhytomyr: «Ryta».

2. Gospodarskyi kodeks Ukrainy [Economic Code of Ukraine]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (accessed 11 November 2019).

3. Zakon Ukrainy pro Zovnishnoekonomichnu diialnist [Law of Ukraine on Foreign Economic Activity].

Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12> (accessed 13 November 2019).

4. Jak zminjuvavsja eksport ta import Ukrainy v 2014-2018 rokakh. Available at: <https://www.slovo-dilo.ua/2019/04/10/infografika/ekonomika/yak-zminyuvavsya-eksport-ta-import-ukrainy-2014-2018-rokax> (accessed 11 November 2019).

5. Kadurina L.O. (2006) Oblik i analiz Zovnishnoekonomichna diialnist pidpriemstva [Accounting and analysis Foreign economic activity of the enterprise] Navchalnyy posibnyk. Kyiv: Vydanychyy Dim „Slovo”.

6. Matalka S.M. (2011) Upravlinnya efektyvnisty Zovnishnoekonomichnoy diialnosti pidpriemstv [Management of efficiency of foreign economic activity of enterprises]. Lugansk: Noulidz.

7. Sysoeva T.P. (2006) Doslidzennia chynnykiv vplyvu na Zovnishnoekonomichnu diialnisti [Research of factors influencing foreign economic activity Collection of scientific works. Cherkasyy government Technology University. Series: Economic Sciences]. Cherkasy: CHDTU, vol. 16, pp. 319–322.

**Manchur Iryna**

Student

Lviv Polytechnic National University

**Mykytyuk Natalia**

Candidate of Economic Sciences,

Senior Lecturer at Department of Accounting and Analysis

Lviv Polytechnic National University

## **FOREIGN ECONOMIC ACTIVITY: EXPORTS AND IMPORTS AS FACTORS OF INFLUENCE FOR UKRAINE'S ECONOMIC**

The purpose of this article is to analyze the influence of imports and exports factors which directly impact to Ukraine foreign economic activity by exporing export-import operations.

The study was conducted using a dialectical and systematic approach to the study of economic processes. In the course of work the following methods of economic researches were applied: system-structural, abstract-logical, comparative and balance, expert estimations, etc.

An important component for formation of the economy of any state is the field of foreign economic activity of the country. It defines the basic aspects of the formation and development of an open economy and facilitates the country's entry into the world economic space.

The article deals with the foreign economic activity of the state as one of the most important factors of increasing the efficiency of economic development of the region, the country as a whole. The processes of foreign economic activity shape the structure, dynamics and stable development of the economy. Existence of foreign economic relations and their effectiveness imply integration of the country and the global economic process.

Development of the country's export potential, attraction of foreign investments, formation of an open economy is ensured through foreign economic activity.

Foreign economic activity – activity of subjects of economic activity of Ukraine and foreign subjects of economic activity.

The main normative legal act that regulates the legal principles of regulation, organization, accounting and preparation of financial statements is the Law of Ukraine “On Accounting and Financial Reporting in Ukraine”. The law covers all legal entities established under the law, irrespective of their organizational and ownership forms, as well as representations of foreign economic entities that keep records and submit financial statements.

During foreign activities subject is governed by the following legal regimes: national, special and most favored-nation regimes.

The country's foreign economic policy needs to be revised to optimize and automate the geographical and commodity structure of exports and imports, to eliminate or reduce the effect of import substitution, to support national producers and to increase export potential.

One of the most important ways to increase the potential of foreign economic activity of enterprises are:

1. development of scientific and technical potential of the country;
2. creation of favorable economic conditions for increasing the output of domestic products and providing services through the modernization of production;
3. increasing the level of production optimization and automation;
4. increase and implementation of innovations;
5. involvement of highly qualified specialists;
6. development of the scientific and technical potential of the country;
7. creation of special systems of crediting of working capital of manufacturers;
8. increasing the level of optimization and automation of production.

We also need to improve the FEA management system by conducting marketing research, implementing a strategic approach, analyzing and controlling for the formation of effective information support for decision making in the FEA area, forming an optimal management structure, accounting.